

NİLGÜN MARMARA’NIN ŞİİRLERİNDE DİL SAPMALARINI

Arş. Gör. Anıl ÇELİK*

ÖZET

Nilgün Marmara’nın şiiri, dilin işlevini sorgulayan yapısıyla İkinci Yeni şiiriyle ilişkilendirilebileceği gibi aynı sorgulamayı yapan birçok modernist şairin şiirleriyle de ilişkilendirilebilir. Sanatçının geniş imgelemi, soyut dili, kapalı üslubu, ontolojik bunalmaları ve dil deneyleri onu üstdil göstergelerini kullanmaya yöneltmiştir. Şiirin anlamsal, yazımsal, dilbilimsel, sözdizimsel açılardan daha önceden var olmamış biçimlerde kullanılmasına aracılık eden dil sapmaları, dilin tüm olanaklarından yararlanmak isteyen şairlerce sıkça kullanılmıştır. Nilgün Marmara da, birer üstdil göstergesi olan dil sapmalarını, şiirine sıklıkla yansıtan sanatçılardan biridir. Bu makalede, sanatçının tüm şiirlerinin yer aldığı “Daktiloya Çekilmiş Şiirler” isimli kitabında tespit edilen bazı dil sapmalarına yer verilmiş ve bu sapmaların söz konusu kitaptaki uygulama biçimleri nedensellik ilkesi eşliğinde yorumlanmaya ve sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Sınıflandırma yapılırken bundan önce yapılmış olan dil sapmaları tasniflerinin birçoğu göz önüne alınmış ve ilaveten Nilgün Marmara’nın şiir dili temel alınarak kategori başlıklarının buna göre belirlenmesine dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda şairin şiirlerindeki sapmalar; sesbilimsel sapmalar, sözcüksel sapmalar, yazımsal sapmalar, anlamsal sapmalar, sözdizimsel sapmalar, ödünç metinlere müdahale ve tarihsel dönem sapmaları olmak üzere yedi başlık altında incelenmiştir. Bu incelemenin gayesi Nilgün Marmara’nın edebi şahsiyetini anlatmaktan ziyade, onun şiirlerinden elde edilen dil malzemesini dilbilimsel açıdan ele alarak bazı tespitlerde bulunmayı denemektir. Böylece dil sapmalarının dilbilgisi kurallarının ihlalinden ibaret kullanımlar olmadığı, Nilgün Marmara gibi yetkin sanatçıların eserlerinde üstdil göstergeleri olarak yer aldıkları tespiti okuyucuya sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nilgün Marmara, Şiir, Dil Sapmaları, Sapma, Sözcüksel Sapma, Biçembilimsel Çözümleme.

Linguistic Deviations in Nilgün Marmara’s Poems

ABSTRACT

Nilgün Marmara’s poem could be linked to her “İkinci Yeni” poem with the structure questioning the function of the poem along with the other modernist poets’ poems that makes the same questioning. Abstract language, ontological depressions and language experiments have led her to use the indications of metalanguage. Linguistic deviations that mediate the poem to be used by semantic, orthographical, linguistic, syntactic angles in a term that is never used before have frequently been

* Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü - Bartın / TÜRKİYE

used by poets wanting to merit from all of the opportunities of the language. Nilgün Marmara is among one of those artists reflecting linguistic deviations as a sign of metalanguage indication in her poems. In this article, some linguistic deviations found in the artist's book that include all of her poems named "Daktiloya Çekilmiş Şiirler" have been given place and the applications of these deviations in the mentioned book have been tried to be commented and grouped with causality principle. While this classification is made most of the descriptions of the language deviations done before have been regarded and in addition to this based on Nilgün Marmara's poem language, category titles have been created. Accordingly, deviations of the writer's language have been examined under seven titles such as intervention of the borrowed texts, deviations of historical periods, phonological, lexical, orthographical and semantic deviations. The aim of these examinations is to determine the language materials which have been obtained from Nilgün Marmara's poems by tackling them on linguistic angles rather than describing her literal being.

Key Words: Nilgün Marmara, Poem, Linguistic Deviations, Deviation, Lexical Deviation, Stylistics Analysis.

1. Giriş

Bir sanatçı, dilini yaratıcı ve özgün bir biçimde kullanmak istediğinde günlük ve yaygın dilin dışındaki seçeneklere yönelir. Alışılmamış ve orijinal kullanımlar aracılığıyla okuyucusuna beklenmedik söylemler sunarak, onların zihinlerinde güçlü etkiler bırakır ve bunu yaparken dil sapmalarından (linguistic deviations) yararlanır. (Miyata, 2011) Sapma (deviation); dilin standart kullanımlarının; ses, biçim, yazım, ifade, dilbilgisi, anlam açılarından bilinçli olarak değiştirilmesi, yeniden yaratılması olarak tanımlanabilir.

Dili daha canlı, daha estetik ve daha etkin bir duruma getirerek ona yeni bir hüviyet kazandıran şiir türünde dil sapmaları sıkça kullanılır. Şiir dilini günlük dilden ayıran dil özelliklerinin esere yansıtılma yolu olan sapmalar, biçembilimsel çözümlemenin (stylistics analysis) de önde gelen konularındandır.

Bu makede, Nilgün Marmara'nın tüm şiirlerinin yer aldığı "Daktiloya Çekilmiş Şiirler" (Marmara, 2014) isimli kitabında tespit edilen bazı dil sapmalarının nedensellik ilkesi eşliğinde yorumlanması ve sınıflandırılmaya çalışılması hedeflenmektedir.

2. Dil Sapmaları (Linguistic Deviations)

Dil sapmaları bugüne dek birçok değişik biçimde sınıflandırılmıştır. Ünsal Özünlü, "Edebiyatta Dil Kullanımları" adlı çalışmasında bu konuda, "yazımsal, sesbilimsel, sözcüksel, dilbilgisel, anlamsal, lehçesel, kesimsel ve

tarihsel dönem sapmaları” şeklinde bir tasnif ortaya koymuştur. (Özünü, 2001:142) Doğan Aksan, “Şiir Dili ve Türk Şiir Dili” kitabının “Şiir Dilinde Sapmalar” başlıklı bölümünde, “sözcüksel, biçimbilimsel, anlambilimsel, sessel ve öteki sapmalar” şeklinde bir tasnife yer vermiştir. (Aksan, 1995:132-145) Doğan Günay’ın kaleme aldığı “Metin Bilgisi’nde de “sese dayalı sapmalar, sözdizimsel sapmalar, biçimbirimsel sapmalar, sözcüksel sapmalar, anlamsal sapmalar, yerel dil kullanımına dayalı sapmalar, yazı ile ilgili sapmalar ve tarihsel sapmalar” şeklinde bir tasnif vardır. (Günay, 2007:294-304) Geoffrey Leech’in, “A Linguistic Guide to English Poetry adlı eserindeki tasnif ise “sözlüksel sapmalar, dilbilgisel sapmalar, sesbilimsel sapmalar, yazımsal sapmalar, lehçe sapmaları” (Leech, 1969) şeklindedir.

Biz ise yukarıda adı geçen tasniflerin yanında Nilgün Marmara’nın şiir dilini de temel alarak aşağıdaki şekilde bir tasnif meydana getirdik.

2.1. Sesbilimsel Sapmalar (Phonological Deviations)

Çoğunlukla bir ses biriminin sözcüğe eklenmesi veya sözcükten çıkarılmasıyla meydana gelen sapma çeşididir. Genelde yazım dilindeki bir ses biriminin yerine konuşma dilindeki ses biriminin tercih edilmesiyle oluşturulur. “Daktilyo Çekilmiş Şiirler”deki örnek şu şekildedir;

“Ya şimdi yutak *n’işler?*” (***,55) 1,2

Bu örnekte “ne” sözcüğü, ‘e’ sesi düşürülerek ve bir sonraki sözcükle kaynaştırılmış biçimde, konuşma dilindeki şekliyle kullanılmıştır. Bir ses kaybının yaşanmış olması, bu örneğin sesbilimsel sapmalar kategorisinde değerlendirilmesine sebebiyet vermiştir.

2.2. Sözcüksel Sapmalar (Lexical Deviations)

Sözcüksel sapma, dilde var olan kök ve eklerden yeni bireşimlere varmak suretiyle dilde bulunmayan özgün öğelerin türetilmesi olarak tanımlanabilir. (Aksan, 1995:167).

Bu tür sapmalar genellikle, “yeni bir sözcük, yeni bir kullanım ya da yeni ifadeler” olarak tanımlanabilecek türenti (neologism) kavramı ile ilişkilidir. Türenti kavramı, “sözcük türetme kurallarının ihlali” olarak algılanmamalıdır. Türentide, dilde zaten kullanılmakta olan bir türetme yönteminin alışıldaklardan daha genel bir biçimde kullanılması söz konusudur.

Nilgün Marmara, son derece içe dönük ve kapalı bir şiire sahiptir. Ece Ayhan onun hakkında “Bir dolu yeni şairden sahicilik ve kimseye benzemezlik açısından bin kat daha iyidir.” demiştir. [Ayhan, 1995:59] İşte bu kimseye benzemezlik, şairin şiirini anlamayı ve yorumlamayı daha zor hale getirmektedir. Her ne kadar belirsiz ifadelerin çokluğu ve Türkçenin kuralla-

rını zorlayışı bakımından İkinci Yeni şairlerine benzese de, deneysel şiirleri ve 80'ler şiirinin imgeci yönü kuvvetli özelliklerini taşıyan fakat orijinal tavrı, onu kendine özgü bir şiirin temsilcisi yapar. Şiirindeki ontolojik sorgulamalar, gerçeküstü fikirler ve son derece depresif öğeler içeren imgelem, onu farklı sözcükler kullanmaya itmiştir.

Sanatçının şiirinde bu bağlamda “gizilgüç, usyarılım, gökgözler, eriyik, ayrımsamak, koyak, içkin, eskil, değirmi, kayra, bengi, belit, kalık, özek, tozan, candaş, yeğın, görüm, yomsuz, iyicil, sakınım, yetke, ilençlenmek, sağaltı...” gibi ölçüt Türkçede yer alan fakat nispeten daha az kullanılan sözcükler sıkça kullanılır. Bunları sözcüksel sapmalarla karıştırmamak gerekir.

Marmara'nın şiiri öylesine kapalıdır ki, kendi türettiği sözcükleri bile çoğu zaman birincil anlamlarında kullanmaz. Bu sözcüklerin mecazi kullanımı yaygındır. Onun, birçok kere de gerçeküstü imgelerine terimsel karşılıklar türettiğine şahit oluruz.

Nilgün Marmara'nın şiirlerinde tespit edilebilen sözcüksel sapmalar şöyle sıralanabilir; 3

karaduygulu: Şair, bu sözcüğü Türkçede kullanılan “melankolik, kara sevdalı” kelimelerinin karşılığında türetmiştir. Yunanca melan (kara) + çolē (safra) ve Türkçe kara sevdalı sözcüğünden örneksime (analogy) yoluyla türetilen bu sözcük, şiirde melankolik kelimesinin mecaz anlamı olan “hüzün veren” anlamını karşılamaktadır.

“Kov *karaduygulu* olasılığı bilincinin gücüyle” (Çiçek Dürbünü Benzetisi İyimserce, 17)

yontusal: “Heykel” anlamına gelen yontu sözcüğünün dilde “-sAl” ekiyle sıfatlaştırılmış bir biçimi bulunmamaktadır. Şair bu sözcüğü, “ heykele ilişkin, heykelle ilgili, heykel niteliğinde olan” anlamında türetmiştir.

“*Yontusal* bir dinginlikle sıralarım

sözcüklerimi vasat bir yere...” (Pek Öncelerin Ben-Merkezciliğinin Dışavurumu, 22)

üstüsteleniş: Ölçüt dilde kullanılan üst üste ikilemesinden türetilmiş olan bu sözcük, “birbirinin üstüne konulmuş bir biçimde oluş” anlamında kullanılmıştır. “Üsteleme işine konu olmak” anlamına gelen “üstelenmek” sözcüğünün bu ifadeyle bir ilişkisi bulunmamaktadır.

“ve eğretilikten arınmış parçacıkların

uyumsuz hiçbir üstüstelenişi düşünülemez.” (Pek Öncelerin Ben-Merkezciliğinin Dışavurumu, 23)

meleksi: Melek sözcüğüne “-sl” ekinin getirilmesiyle türetilmiş olan ve ölçüt dilde yer almayan bu sözcük “melek gibi” anlamını karşılamak üzere kullanılmıştır.

“*Meleksi* birliktelik içre,
Göksel haleyle çevrelenmiş
Ölümün ve yaşamın ikircilliği.” (Kırmızıya Yöneliş, 31)

“Her anının *meleksi* yakınlığı,
Yakalanır bir eriyik yolunda.” (***, 50)

şeytancıklı: “Şeytan” sözcüğüne “-Cık” ve “-lı” eklerinin getirilmesiyle türetilmiştir. Ölçüt dilde “şeytancık” yahut “şeytancıklı” sözcükleri yer almaz. Şair, bu sözcüğü şeytanın kışkırtmalarını düşündürecek biçimde türetmiştir. Bu kışkırtmalar küçümsendiğinden “-Cık” eki tercih edilmiş ve sözcük muhtemelen “gizli, az az” anlamlarına gelecek şekilde kullanılmıştır.

“Boğuk şeytancıklı bir ses...” (Kırmızıya Yöneliş, 31)

üzüntüdaş: Şairin aynı mısradaki kendisiyle birlikte kullandığı “candaş” sözcüğünde de karşımıza çıkan “eşlik, ortaklık, bağlılık” ifade eden “-DAŞ” ekinin üzüntü sözcüğüne eklenmesiyle türetilmiş, ölçüt dilde var olmayan bir sözcüktür. Şair tarafından “Birinin üzüntüsünü paylaşacak kadar ona yakın olan kimse” anlamını karşılamak üzere kullanılmıştır.

“Boşluğu, dayanıksızlığı, kırılğanlığı
unutturacak o korkunç gücün
Gizlendiğini sende Candaş Üzüntüdaş
Arkadaş Yıldız biliyorum.” (Öte Işıklar Arzusu, 32)

susmaklı: Ölçüt dilde yer almayan bu kelime şair tarafından muhtemelen “suskunluk içeren” anlamını karşılamak üzere türetilmiştir.

“... hep *susmaklı* yanıtlarımızı” (***, 35)

içleştirmek: Ölçüt Türkçede kullanımı yoktur. “Dışa vurmak, belli etmek” anlamına gelen “dışlaştırmak” sözcüğüyle bir anlamsal karşıtlık ilişkisi kurulup bu sözcükten örnekseme yoluyla türetilmiş olma ihtimali düşünüldüğünde “içine atmak, belli etmemek” anlamıyla kullanıldığı çıkarımı yapılabilir. Fakat içinde geçtiği şiirin gelişimi göz önüne alındığında “özümsemek” anlamına gelen “içselleştirmek” kelimesinin bozulması yoluyla türetilmiş olma ihtimalinin çok daha muhtemel olduğu görülecektir.

“Şimdi pembe umutlu bir ihtimal: usum yazar için,
Çünkü dans, kırmızı yaşam ve *içleştirdiği* ak ölüm!” (***, 35)

Kaldı ki şair isimsiz bir başka şiirinde yine bu sözcüğü kullanmakta ve yine muhtemelen “özümsemek” anlamını öne çıkarmaktadır.

“Bozgunumu *içleştirse*m ve bağlansam tutkuyla” (***, 50)

çığlık-söz: Şair, bu kelimeyi çığlık ve söz sözcüklerinin birleşiminden türetmiştir. İmgesel ve oldukça derin bir anlatımın söz konusu olduğu bir şiir içinde kendine yer bulan bu sözcük, “sözler arasından sıyrılarak ön plana çıkmış söz, nihai söz” anlamına geldiği izlenimini uyandırmaktadır.

“Ses sonsuzla bir olmuş, söylenecek
söz çeşitliliğin biridir ancak,
gizilgücün yeğın karmaşasından ayıklanan,
Bir çığlık-söz,
doğru sona erecek!” (***, 36)

köpeksi: Ölçüt dilde kullanımı olmayan bu sözcük, “köpeğe özgü, köpek gibi, köpeğe benzeyen” anlamlarına gelecek şekilde türetilmiştir.

“Yığınla aydınlıklar *köpeksi* kendiliklerini
Maviye inat ve tutsakça gizlemediler.” (Tekne, 40)

soydışı: Soy ve dış sözcükleri birleştirilerek türetilen ve ölçüt dilde yer almayan bir başka sözcüktür.

“Bu *soydışı* gizli ayınlerde...” (***, 47)

görmekli: Şair, bu sözcüğü daha önce türetmiş olduğu “susmaklı” sözcüğüne benzer bir yöntemle türetmiştir.

“*Görmekli* oldum yüzgöz içlerini...” (***, 50)

yüzgöz: Şair, bu sözcüğü yüz ve göz sözcüklerinin birleşiminden türetmiştir. Bu türetimin “biriyle gereksiz yere, aşırı derecede senli benli olmak” anlamındaki yüz göz olmak deyiminde geçen sözden örnekseme olduğu düşünülebilir.

“*Görmekli* oldum *yüzgöz* içlerini...” (***, 50)

gökeller: Şair tarafından, “İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza” anlamına gelen gök keler sözcüğünün bozulmasıyla türetilmiştir ve bu sözcükle aynı anlamda kullanılmıştır.

“*Gökeller*,

parmaklarını efsunla yunarak hayatın öz suyunu
damlatacaktı dev sevgilerinin gözkapaklarına
evrenin.” (Saksıda Gizlenen, 51)

unutmaklı: Şairin önceki şiirlerinde türetmiş olduğu “susmaklı”, “görmekli” sözcüklerine benzer bir yöntemle türettiği bu sözcük muhtemelen “unutmaya eğilimli” anlamındadır.

“Bekliyor hep onu *unutmaklı* olanı,
duruk sevgisini; kılıfından

sıyrılmışçasına...” (Pınar Kırbacı, 67)

gök-su: Şairin bu sözcüğü “gökle açık denizin birleşir gibi görüldüğü yer” anlamında kullanmış olması ihtimali şiirin gelişiminden hareketle öne çıkarılabilir. Ölçüt Türkçede “ufuk” sözcüğü, “düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yer” anlamına gelmektedir. Ölçüt Türkçenin ayrıma gitmediği noktada şairin bakış açısı devreye girer. Ölçüt Türkçe, düz arazinin veya açık denizin göğe dokunuşunu ortak, tek bir “ufuk” söz-

cüğüyle ifade ederken; şair, “gökle açık denizin birleşir gibi görüldüğü yer” tanımlamasını “gök-su”, “düz arazi ile yerin birleşir gibi görüldüğü yer” tanımlamasını ise makalenin ilerleyen kısımlarında örnek olarak sunacağımız “yergök” sözcüğüyle karşılamaktadır.

“Hedef! *Gök-su...*

Eksiklenenler denizde bütünleniyor,
Sessizlik uyumunda büyüyen ufuk çizgisi
eğiminde.” (Hedef, 53)

dertoplanmak: Şairin, ölçüt dildeki “derlenip toparlanmak” yapısının değişime uğratarak elde etmiş olduğu bir bireşimdir ve söz konusu yapıyla aynı anlama gelir. Tarama Sözlüğünde (URL-1) “derlenip toparlanmış olarak” tanımlamasıyla kayıtlı olan “tortop” kelimesinin de bu kelimenin türetimindeki etkisinden bahsetmek gerekir.

“Benim ağım *dertoplanarak* aklanıyor bir
mermer diskte” (Anı Şişesi, 57)

“Tanıklık *dertoplanmalara* arttırır
onların arı suçunu.” (Gitme Taşkınlaşacak Fısıltıyı Bırakıyor, 89)

aygömütlü: Bu sözcük ay ve gömütlü sözcüklerinin bireşimiyle türetilmiştir. İmgelemi zorlayan bir ifade olan bu sözcüğü tek bir biçimde anlamlandırmak zor olacaktır.

“Taşlarsa susturur çekiçlerini,
Aygömütlü şenliği çökertir.” (Krizalitler, 69)

önbili: Bir toplumbilim terimi olan “önbilgi” sözcüğünün bozulmasıyla türetilen bu sözcüğün şair tarafından, söz konusu sözcüğünün terim anlamı olan “Bütün bilimlerin, özellikle de toplumbilimin temelinde yatan ve toplumsal olguların nesnel olarak tanınabilmesi için ortadan kaldırılması gereken ön tasarımlar” kavramından ziyade “Bir olayın gerçekleşeceğini önceden bilme” anlamındaki “ön deyi, kehanet” kavramına daha yakın bir anlamda, hatta belki de daha geniş bir biçimde “Bir olayın gerçekleşeceğini önceden bilip ona müdahale edebilme gücü” anlamıyla kullanıldığı izlenimi oluşmaktadır.

“Adaklar her zaman denize sunulmuştur,
Böylece önbilisi öpülür göveren maviliğin” (Krizalitler, 69)

artılmak: Ölçüt dilde yer almayan bu sözcük “arttırmak” sözcüğünün anlamına yakın bir anlamda türetilmiştir. “Artı” sözcüğü, “eksiden artıya ulaştırma”, daha açık bir ifadeyle, “yok iken var kılma, ortaya çıkarma” gibi anlamları da düşündürmektedir.

“Acıyı *artılamıştı* bir sabah yürüyüşü” (Sülfür/Cıva, 72)

yudumcuk: Şair tarafından “yudum” sözcüğüne küçültme eki “-Cık” getirilerek türetilmiştir.

“Soyun ilk bağı *yudumcuk*
uzanıyor sevgiye.” (Artık, 73)

gömütsü: Ölçüt dilde yer almayan bu sözcük, yapı bakımından şairin türettiği diğer sözcüklerden olan “köpeksi” ve “meleksi”ye benzemekte ve “gömüte benzeyen, mezarı andıran” anlamına gelmektedir.

“Burdan böyle baktığımda *gömütsü* ince boşluğa...” (***, 81)

yıldızsı: Bu sözcük de “köpeksi”, “meleksi” ve “gömütsü” sözcükleriyle aynı yapıdadır ve “yıldıza benzeyen, yıldızı andıran” anlamlarına gelmektedir.

“*Yıldızsı* kuraklığın kaç koyağında

durulduğunu sorgular.” (Kent, 85)

gök-gül: “Mavi renkli gül” anlamında türetilmiş olan bu kelime ölçüt dilde yer almamaktadır.

“*Gök-gül* yabanıl kumu gereksiyor.” (Mavi Gül Tadı, 86)

değillenmek: “Evetlemek, onaylamak” sözcüklerinin zıttı olarak düşünülebilecek ve ölçüt dilde yer almayan “değilleme” sözcüğünün üzerine “dönüşlü çatı eki” getirilerek türetilmiş olan bu sözcük, “inkar etmek, reddetmek” anlamlarında varsayılabilir “değilleme” sözcüğüne “kendi kendini inkar etme, kendi kendini reddetme” anlamı katılarak oluşturulmuş gibi görünmektedir. Aşağıdaki mısradaki kişinin bulunduğu yerdeki varlığını reddedişi söz konusudur. Şiirlerinde ontolojik sorgulamalara sıkça rastladığımız şairin bu ifadesi de yine bu tür bir sorgulamanın ürünüdür.

“İçine gizlendiğim ve orada *değillendiğim!*” (***, 88)

yıldızkopum: “Yıldız” ve “kopum” sözcüklerinin birleşimiyle oluşturulmuş bu sözcüğü Melih Başaran, “Bize çok eski, bizden ya da insanlardan önce başlamış, arşi-hakikatler ya da felaketler.” (Başaran, 2004:10) şeklinde tanımlamıştır. Yine Başaran’ın deyimiyle bu sözcük bize bir yıldızdan koptuğumuzu, bir yıldızkopum sonucu meydana geldiğimizi hatırlatır.

“Çünkü tek ve *yıldızkopumdur.*” (Gitme Taşkınlaşacak Fısıltıyı Bırakıyor, 89)

açımsamak: “Bir sorunu veya konuyu ele alıp en ince noktasına kadar gözden geçirerek anlatmak, şerh etmek, teşrih etmek.” anlamına gelen “açımlamak” sözcüğünün bozulmuş biçimi yahut bu sözcükten örnekseme yoluyla türetilmiş bir sözcük olarak algılanabilir.

“Unutuşa engel aşkın bilincini *açımsayan* bağlar var” (Gitme Taşkınlaşacak Fısıltıyı Bırakıyor, 90)

gecesel: Ölçüt Türkçede yer almayan bu sözcüğü şair, “geceye has özellikler” ifadesini karşılamak üzere türetmiştir.

“Alıkoyuyor *geceselden* bundan böyle” (Geçmiş Yüğü, 97)

sağıltıcı: Ağızlarda yer alan “sağıltmak” kelimesinden türetilmiş “sağıltıcı” sözcüğü ölçüt Türkçede yoktur ve şair tarafından “yara ya da hastalığı emle

iyileştiren kimse” anlamında türetilmiştir.

“Gün acısından güç bularak, uzak semtlerin ak saçlı sağılıcıları...” (***, 103)

düpedüzlük: “Düpedüz” sözcüğü “düz” sözcüğünün pekiştirilmiş halidir. Ölçüt Türkçede “düzlük” sözcüğü kullanılmasına rağmen “düpedüzlük” şeklinde bir kullanım türetilmemiştir. Şair tarafından “düpedüz bir biçimde olma durumu”, mecazen “dar fikirlilik” anlamında kullanılmıştır.

“Niye çevrilmiyor hala bu *düpedüzlük* biraz anlayışa” (Petra Von Kant’ın Acı Gözyaşları, 118)

farklanmak: Ölçüt Türkçede yer almayan bu sözcük “farklı hale gelmek, farklılaşmak” anlamında türetilmiştir.

“Aşağılık aynılık yeredinmiş de bir kez

Farklanmıyor hiçbir tekil boğuntuyla” (Petra Von Kant’ın Acı Gözyaşları, 118)

içkievi: Ölçüt Türkçede yer almayan bu sözcük ise “içki satılan ve içilen yer” anlamında kullanılmıştır.

“Hayal çiçeklerini mi koklarlar kafes *içkievlerinde?*” (***, 121)

şimdilenme: Şair tarafından, “Bir şeyin yaşanan an içinde gerçekleşmesinin sağlanması” anlamında türetilmiştir.

“yalın bir şimdilenmesidir üşümenin...” (Nostalghia, 124)

göküstü: Şairin “yeraltı” sözcüğünden örnekseyerek türettiği bu sözcüğün yaratımında, anlamsal karşıtlık ilişkisinden yola çıkılmıştır. “Uzay” sözcüğüne yakın bir anlamda türetilmiştir.

“yeraltında, *göküstünde* olmamanın ivmesini hesaplıyor, avluda “ (Kedi, 13)

yok-baba: “Yok” ve “baba” sözcüklerinin birleşiminden türetilmiş olan bu sözcük, muhtemelen ontolojik bir bakış açısının ürettiği “var olmayan baba” imgesini temsilen ortaya çıkarılmıştır.

“Yok-baba yasını aktarırken *yok-oğula*” (Hayvan Güldü, 141)

yok-oğul: “Yok-baba” sözcüğüyle aynı yöntemle ve aynı mantıkta türetilmiştir.

“Yok-baba yasını aktarırken *yok-oğula*” (Hayvan Güldü, 141)

düz-bahar: “İlkbahar” ve “sonbahar” sözcüklerinden örnekseme yoluyla türetilmiş bir sözcüktür. (Düz-bahar, 141)

yıldızcık: “Yıldız” sözcüğüne “-Cık” eki getirilerek türetilmiş, “küçük yıldız” anlamında kullanılan bir sözcüktür.

“Bir *yıldızcık* zıplar üzerinde” (Ada, 143)

kısımsız: Ölçüt Türkçede kısım sözcüğü “-slz” eki getirilerek sıfatlaştırılmaz. Oysa şair sözcüğü bu şekilde sıfatlaştırmıştır.

“... *kısımsız* etekler...” (Mısırlılar, 151)

cakırdı: Ölçüt Türkçede yer alan yansıma “şakırtı”, “tıkırtı” vb. sözcüklerinden örnekseme yoluyla türetilmiş yansıma bir sözcüktür. “Cakır cakır şeklinde çıkan sesler” anlamında kullanılmıştır.

“Gelip de bir kuş şimdi değse dokusuna,
yapışsa, sürüklese
gagayla, mutlu *cakırdıyla*...” (Giysi, 153)

kara-lav-göl: Şair, üç sözcüğün bireşiminden türettiği bu sözcüğü imgesel bir kavrama karşılık olarak türetmiştir. Sözcük, “Kara lavlarla kaplanmış bir göl” imgesini karşılar.

“*Kara-lav-göldür* yüzeyi, açılmaz.” (***, 161)

gökdil: “Gök” ve “dil” sözcüklerinin bireşiminden türetilmiş bir sözcüktür.

“Koştı su yaman bir *gökdil* zarfında, ağladı.” (Değmedikleri Yerde Bahçeler, 165)

tansökümü: “Tan” ve “söküm” sözcüklerinin bireşiminden türetilmiş bir sözcüktür ve “şafak vakti” anlamında kullanılmıştır.

“suskun bir *tansökümünde*.” (Değmedikleri Yerde Bahçeler, 165)

iğrenköy: “İğrenmek” eylemiyle “köy” sözcüğünün iç içe geçirilmesiyle türetilmiş olan bu sözcük “kendisinden iğrenilen bir yer adı”nı karşılamak üzere imgesel bir bakış açısıyla türetilmiştir. Akla “İstanköy” özel isminden örnekseme olma ihtimali de gelmektedir.

“Karanlık, *iğrenköyde* her sabah...” (Durum, 167)

yeşilsiz: “Yeşil rengi içermeyen” anlamında türetilmiş ölçüt dilde olmayan bir sözcüktür.

“*Yeşilsiz* bahçede bir yuma kemirirdi toprağı taşı” (Durum, 167)

vergök: Şair, bu sözcüğü daha önce türetmiş olduğu “gök-su” sözcüğüne benzer bir mantıkla “düz araziyle denizin birleşir gibi görüldüğü yer” anlamına gelecek şekilde türetmiştir. (bkz. gök-su)

“Kuş uçurtmaz dangalak bir *vergök* sınırında” (Masal, 170)

kaya-kulak: Şairin kaya ve kulak sözcüklerinin bireşiminden türettiği bir sözcüktür. (Kaya-Kulak, 171)

cücelmek: Şairin, “ufalmak”, “küçülmek” sözcüklerinden örnekseme yoluyla ve cüce kökünden türettiği bir sözcüktür. “Cüceleşmek” anlamında kullanılmıştır.

“-boy atmış da salgıları,
cücelmiş sezgileri-” (Kan Atlası, 174)

babakuş: Şairin “baykuş” sözcüğünden örnekseme yoluyla türettiği im-

gesel bir sözcüktür. Şair bu sözcüğü babasıyla olan ilişkisine bir göndermede bulunmak için araç olarak kullanmıştır.

“Ey, yüzleri
bir *babakuş* gölgesinde
çakılmış olanlar” (Kan Atlası, 174)

tanrıçık: Şairin “tanrı” sözcüğüne “-Cık” küçültme ekini ekleyerek türetmiş olduğu bir sözcüktür.

“Japon denizlerinde
tanrıçıklar...” (Mal Di Luna, 179)

2.3. Yazımsal Sapmalar (Graphological Deviations)

Sanatçıların, genel kabul görmüş yazım kurallarını çiğnemeleri sonucu oluşan sapmalardır. Dize başındaki sözcükleri küçük harfle başlatarak yazma, özel ad olmayan sözcüklere gelen ekleri kesme işareti ile ayırma, özel ad olmayan sözcükleri büyük harfle başlatarak yazma, sözcüğün bölünerek hecelerinden ayrı mısralar oluşturulması bu sapmalardan bazılarıdır. Aşağıda Marmara'nın şiirlerinde görülen yazımsal sapmalardan örnekler vereceğiz;

a) Dize başındaki sözcükleri küçük harfle başlatarak yazma;

“Boğuk şeytancıklı bir ses siyahi
iletiyor titreşimleri kızıl fırıldak.” (Kırmızıya Yöneliş, 31)
“Söyler ve çalar

Rembetiko
taşkın imparatorluğunu sayrılığın.” (Rembetiko, 150)

“Nedensiz varlığında yok yerinden
ağın çiçeklere gülüyor gülüyor.” (Kılıç, 59)

b) Özel ad olmayan sözcüklere gelen ekleri kesme işareti ile ayırma;

Şairin çok fazla başvurduğu bir yöntemdir. Böyle yazımlarda kesme işaretinin kullanıldığı sözcüğün öne çıkarılma çabasından bahsedilebilir;

“... şimd'i” (Ancak Yazgıdır Bu, 20) \ “ve *susmak'ı*/yazmak/kalmıştır/işaretleyenlere” (Zorunlu Tünel, 27) \ “Öncenin büyük *hayır'ı* bırakmalı kendini/gelecek *Evet'e!*” (Çan Örtü, 44) \ “İç bahçelerini kurabilmiş *kaç'a* ağlasın yüreğim?” (Saksıda Gizlenen, 52) \ “Kış *sus'una* yağ damlar” (***, 55) \ “... *bu'nun* geçmişini saklayan/ sağrısıdır.” (Pınar Kırbaç, 67) \ “Hız vakti *oluş'umun...*” (***, 74) \ “Vurgusu *ben'e* dönük...” (***, 82) \ “Çünkü zaman *ben'im*, yaralıyım.” (***, 101) \ “Yeni'yi her *an'a* yaymak için.” (Yitik Kaynak, 106) / “ben ölümünden *yad'a...*” (***, 127) \ “Önce *kim'in* olana döndürülüyor.” (Kim'in, 129) \ “Bu eller bu *yüz'den* yıkandıktan, /Manolya delirdikten sonra.” (Manolya, 154) \ “Şimdi'nin .../.../Şimdi'si .../.../Şimdi'si .../.../ Şimdi'si/...” (Gökkuşaktan Darağacı, 180-181)

c) Özel ad olmayan sözcükleri büyük harfle başlatarak yazma;
“Gizlendiğini sende *Candaş Üzüntüdaş/ Arkadaş Yıldız* biliyorum.”
(Öte Işıklar Arzusu, 32) \ “Öncenin büyük hayır’ı bırakmalı kendini/ gelecek
Evet’e!” (Çan Örtü, 44)

d) Sözcüğün bölünerek hecelerinden ayrı mısralar oluşturulması;
“Nedir bu kovmaya çalıştığınız tüm kıvrımları *arasin*
dan / beynin
densiz aralarla saatten çıkan bir kuş *de-*
şen kuytuları/diken gözlerini bilince anın
ana *düş-*
manlığı o ağulu gerçek...” (Zorunlu Tünel, 27)

“Bilisiz *aşkı*
(*nı*) ver bana!” (***, 102)

Tüm bunların dışında şair, ölçüt Türkçede birleşik yazılmayan birçok kelimeyi de birleşik yazarak yeni yazım sapmalarına yol açmıştır;

“Bu uyumlar *elaçıklığıyla* ulaşacak hep/ çembere...” (Pek Öncelerin Ben-Merkezciliğinin Dışavurumu, 23) \ “Geceleri tüm genişlik ve *yokoluyor-*
dum/ güvencesi güç ay ve *yıldıztakımı* altında” (***, 24) \ “*bolgönüllülük* pa-
yınca kaptanın” (***, 25) \ “Bir an sonra *yokolacak* yontuların/ yanılısamalı
gölgelerinde/ sığınmıştık.” (Gök Çandır, Bağışlanan Hep Kendi!, 38) \ “aştık
istemeden/ Dışa karışma-yayıma-*yokolma* tehdidini.” (***, 47) \ “... *göznu-*
runu gererek” (***, 56) \ “Dönerek uzaklıktan *yokolmayacak* dingin kıyıya”
(Gitme Taşkınlaşacak Fısıltıyı Bırakıyor, 90) \ “Aşağılık aydınlık *yeredinmiş* de
bir kez” (Petra Von Kant’ın Acı Gözyaşları, 118) \ “Al, geri ver ve *yoket* kendini”
(Nar-Gülü Rüzgarın Yönsüzlüğünde Kanıyor, 123) \ “... *herzaman* bombacısını/
bulunca açılacak beden” (Heba Kuşları, 163) \ “kara bir ölüm bilyasını ölçerek
gelen su ve/ *avciotlarında.*” (Değmedikleri Yerde Bahçeler, 164) \ “*yokeden*
ince bir kumluktan” (Kermalites Therese, 182)

Bunlarla birlikte, çeşitli sebeplerle yazımsal sapmalar kategorisinde de-
ğerlendirebilecek başka örnekler de vardır;

“sanki sınır *tanır-dır* zaman.” (***, 25) \ “Gök eşlikti/ *eş-deş-lik/* acı-
la...” (Gök Çandır, Bağışlanan Hep Kendi!, 38) \ “Trajik ölüseverlikle bu bakışa
tapınarak/ endişe aydınlığında/ -*AÇILIRLAR-*” (***, 41) \ “... dönen *MANDALA*
gözle gök/ arasında...” (Allegro, 125) \ “diken gözlerini bilince anın/ ana *düş-*
manlığı o oğulu gerçek/ -*ÖLÜM//SEVİ-*” (Zorunlu Tünel, 27) \ “Dilerse kardan,
buzdan bir *igloo* olsun” (Yürek: Kutupta Tan Vakti, 61)

2.4. Anlamsal Sapmalar (Semantic Deviations)

Dildeki göstergelerle tamlamalar ya da cümleler oluşturulurken, alışılmış ve alışılmamış olmak üzere iki türlü bağdaştırma oluşturulmaktadır. (Geçgel, 2005: 439-448) Anlamsal sapmalar, eserdeki alışılmamış bağdaştırmalarla alakalıdır.

Alışılmamış bağdaştırma ise, sözcüklerin anlamsal belirleyicileri ve anlam ayırıcıları yönlerinden alışılmışın dışında, genellikle de okuru şaşırtacak ve ilk anda yadırgatacak biçimde bağdaştırılması olarak tanımlanabilir. (Ak-san,1995: 75, 149, 176, 177) (Kul, 2008: 373-389)

Nilgün Marmara neredeyse her şiirinde anlamsal sapmalara başvurmuştur. Şairin bu kullanımlarından bazılarını aşağıda örnek olarak sunacağız; *“Altsiz ve üstsüz bir temponun tokadı”* (Çan Örtü, 42) \ *“akışkan soyun çirkefini ve yakalanamayan/ mesafeyi!”* (***, 161) \ *“ay gözüyle bakmayan kavruk akıllara”* (Kan Atlası, 173) \ *“Anne, göbeği kıllı anne/ kasığı kasıtlı anne”* (Dönüşsüz Yara, 138) \ *“Yan ölümlerde ondan solumak”* (Krizalitler, 69) \ *“Bir meraklı güve/.../Bir emin sandalye/.../Bir arzulayan kaya.”* (Deney, 48) \ *“Zamansal içildi”* (***, 55) \ *“Genlerin uçucu dilbilgisinden başkaca”* (Su kaplumbağaları ve Komşumuz Hiçlik, 156) \ *“Çolak mırıltılarla dövmelenen çocuk”* \ (Kan Atlası, 173) *“Kalımsız doygunluğun avucunda”* (Pihti Çantası, 94) \ *“...çoşkunun gizli gömüsünden”* (Cambazlar Ailesi, 84) \ *“Yıldızsal kalışı nedensiz çekimin...”* (Yıldızsal Kalış, 68) *“yıka suları sularda”* (Hayvan Güldü, 141) \ *“Çıkarsın patronunu işten”* (Ada, 143)

2.5. Sözdizimsel Sapmalar (Syntactic Deviations)

Kısaca, “dizilimdeki tümcesel aykırılık” (Gündoğdu, 2010:270) olarak da tanımlanabilecek sözdizimsel sapmalar dilbilgisi ve ve sözdizimi kurallarına aykırı kullanımlardır. (Toklu, 2003:39) Bazı araştırmacılar tarafından dilbilgisel sapma (grammatical deviation) olarak da adlandırılırlar.

Bu tür sapmalar; sözcüklerin sıralanışında görülen aykırı kullanımlar, tutarlılık göstermeyen yapılar (ismin hallerinde görülen aykırı kullanımlar, nesne almayan fiile nesne getirilmesi, edatların bozularak yazılması vb.) şeklinde görülürler.

Nilgün Marmara'nın şiirinde sözdizimi son derece zorlanmıştır. Tüm kullanımların burada incelenmesi güç olacaktır. Dolayısıyla şairin bu kullanımlarından rastgele seçtiğimiz birkaç örneği aşağıda sıralamakla yetineceğiz.

a) Sözcüklerin sıralanışında görülen aykırı kullanımlar;

“Ulaşamadığımızın bilirken olduğunu /İspanya/ Sevilla, Manzanilla... isimler...?” (Kırmızıya Yöneliş, 31)

“Ya nasıl dönüş sonra?” (Tomorrow Will Be Another Day, 62)

“Gece vakti aşkımdın/ bile değil gözlerimden/ köpüren altın tozu.”
(***, 74)

“Yalımı küçük ağacın dudağım,/ Özler altın gecesini.” (Küçük Ağaç, 100)

“Yazgısı değişsin bir kezcik çatlağın, hani şiddetiyle/

Evleri bölen insanları ve henüz doğmamışları bile.” (Petra Von Kant’ın Gözyaşları, 119)

“Derler,/ Bu sarmal sevinç zıplar/ sevinç silgisi günlere, bu karanlık...”
(Korunak, 162)

b) Tutarlılık göstermeyen yapılar;

“Sığınmak” eylemi, ölçüt Türkçede adın yönelme durumu ekiyle birlikte kullanılır (-e sığınmak) fakat aşağıdaki örnekte bulunma durumu ekiyle kullanılmıştır;

*“Bir an sonra yokolacak yontuların/ yanılmalı gölgelerinde sığınmış-
tık.”* (Gök Chandır, Bağışlanan Hep Kendi, 38)

“Koşmak” eylemi, ölçüt Türkçede nesne almaz. Şair bu sözcüğe nesne getirmiştir.

“Koşarlar bir gelecek anın aydınlığını” (Kaçkın Cüceler, 108)

Aşağıdaki kullanımlar da edatların bozularak yazılmasına örnektir.

“İnce kollan ince bacaklarıyla düğümlenmiş” (***, 160)\ *“gözleri zirvede/
arzulan daha aç”* (Kermalites Therese, 182)

2.6. Ödünç Metinlere Müdahale (Interventions to Borrowed Texts)

Deyimlerin, atasözlerinin halkın hafızasına herhangi bir biçimde kazınmış olan ifadelerin kimi değişikliklerle şiirlere yansıtılmasıdır. (Harmancı, 2013:916)

Aşağıda bu tür sapmalara Nilgün Marmara’nın şiirinden iki örnek sunacağız.

“Siz de iyi kuyular/ iyi kuyular dileyin ben-/ denize” (Kaya-Kulak, 172)

Yukarıdaki dizelerde şair, halkın hafızasında yer edinmiş olan “iyi kuyular” yapısını değiştirmiş ve şiirine “iyi kuyular” biçiminde yansıtmıştır.

Aşağıdaki örnekte ise bir askeri komut olan “uygun adım, ileri marş” ifadesi “üzgün adım, ileri marş” biçiminde değiştirilmiştir.

“Üzgün adım, ileri marş!” (Kan Atlası, 174)

2.7. Tarihsel Dönem Sapmaları (Deviations of Historical Period)

Şiirde, dilin eski dönemlerine özgü (arkaik) kelimelere yer verilmesiyle meydana gelen sapma türüdür.

Biz de Marmara’nın şiirinde bu sapmaları tararken “TDK- Büyük Türkçe Sözlük”ü (URL-2) esas aldık ve bu sözlükte “eskimiş” ifadesiyle birlikte verilmiş

olan kelimelerden, incelediğimiz şiirlerde geçen birkaç tanesini tespit ettik.

Aşağıda bunları sıralayacağız;

“Ve o gün beyaz gülüşler *içre* düşler” (Kalık Ağ, 21)\ “Meleksi birliktelik *içre*,/ Göksel haleyle çevrelenmiş/ Ölümün ve yaşamın ikircilliği.” (Kırmızıya Yöneliş, 31) \ “Öyle gözlerin altına itilmeksizin/ ve el *içre*...” (Çan Örtü, 44)\ “Bilemez *hünsa* yürekler...” (Gitme Taşkınlaşacak Fısıltıyı Bırakıyor, 89)\ “Yorğun bir *tansıktan* artakalan” (***, 120)\ “Ben mi koştum bu *hünsalığa*?” (Düz-Bahar,144)\ “Zamansızlık duygusu *içre* çizilen” (Mısırlılar, 151)\ “geri dönmeyecek şerareyi arıyor” (Değmedikleri Yerde Bahçeler, 164)\ “tutmeyen ağlar *içre* çırpınan/burkulmuş yüreklerin...” (Dilek-miş, 166)

3. Sonuç

Makalede sıralanan örneklerden de anlaşılacağı üzere Nilgün Marmara'nın şiiri, içeriğinde çok sayıda dikkat çekici dil sapması kullanımı barındırmaktadır. Bu kullanımların yaratıcılığı ve estetikliği göz önüne alındığında, şairin bu üstdil yöntemini şiirine başarıyla uyguladığı ve kendine ait bir üslup yaratırken şiirsel işlevi göz ardı etmediği söylenebilir.

NOTLAR (Endnotes)

1 Araştırmada yer alan dize alıntılarının “Daktiloya Çekilmiş Şiirler” (Marmara, 2014) isimli kitaptaki yerleri “(Şiir Başlığı, Sayfa Numarası)” biçiminde gösterilmiştir.

2 Şiir başlıkları araştırmaya aktarılırken “Daktiloya Çekilmiş Şiirler” (Marmara, 2014) isimli kitaptaki başlıklar kullanılmıştır. Kitapta başlıkları “***” işaretleriyle gösterilen isimsiz şiirler araştırmaya da bu şekilde sadık kalınarak yansıtılmıştır.

3 Sözcükler, incelenen kitaptaki sıralarına göre dizilmiştir. Ölçüt Türkçede yer almayan sözcüklerin tespitinde TDK- Büyük Türkçe Sözlük (URL-2) esas alınmıştır. Şiirler Everest Yayınlarından Çıkan “Daktiloya Çekilmiş Şiirler” (Marmara, 2014) isimli kitap temel alınarak değerlendirilmiştir.

KAYNAKLAR

- Aksan, Doğan (1995), *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara: Ergin Yayınları.
- Ayhan, Ece (1995), *Aynalı Denemeler*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Başaran, Melih (2004), *Gıyabında Yerinelere*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Geçgel, Hulusi (2005), "İkinci Yeni Şiirinde Sapmalar" , *Uluslararası IV. Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu Bildirileri*, s. 439-448, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları.
- Günay, Doğan (2007), *Metin Bilgisi*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Gündoğdu, Ayşe Eda, (2010) "Cemal Süreya'nın Şiirinde Sapmalar", *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), s.263-275.
- Harmancı, Abdullah (2013), "Cemal Süreya Şiirinde Dil Sapmaları", *Turkish Studies*, 8 (4), s.909-918.
- Kul, Erdoğan (2008), "Şiir Dilinde Sapmalar ve Bir Uygulama", *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3 (3), s. 373-389.
- Leech, Geoffrey (1969), *A Linguistic Guide to English Poetry*, London: Longmans Green and Co.
- Marmara, Nilgün (2014), *Daktiloya Çekilmiş Şiirler*, İstanbul: Everest Yayınları.
- Miyata, Massanori (2011), "Types of Linguistic Deviations in Oliver Twist", <http://www.dickens.jp/archive/ot/ot-miyata.pdf> (Erişim: 16.02.2015)
- Öznlü, Ünsal (2001), *Edebiyatta Dil Kullanımları*, İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Toklu, Osman (2003), *Şiir Dili ve Çevirisi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- URL-1: "Tarama Sözlüğü", http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_tarama&view=tarama (Erişim: 16.02.2015)
- URL-2: "Büyük Türkçe Sözlük", http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts (Erişim: 16.02.2015)